

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa o stave plnenia Národného programu prevencie obezity v školách pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v školskom roku 2008/2009 v SR

Úloha so zvýšenou pozornosťou sa sledovala počas tematických inšpekcií v základných školách (ZŠ) pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP), a to v **51** špeciálnych základných školách (ŠZŠ) pre žiakov s mentálnym postihnutím (21,89 % z celkového počtu ZŠ pre žiakov so ŠVVP v SR). Úloha sa vyhodnocovala na základe dotazníkov pre riaditeľov škôl a zistení z rozhovorov v **50** štátnych a **1** súkromnej škole. Vyučovacím jazykom v **46** školách bol jazyk slovenský, v **2** maďarský, v **3** školách jazyk slovenský a maďarský.

V 92 % kontrolovaných škôl boli pedagogickí aj nepedagogickí **zamestnanci oboznámení** s hlavnými úlohami Národného programu prevencie obezity (NPPO). Úlohy si 88 % škôl zapracovalo **do plánov práce** školy, časť škôl aj do plánov triednych učiteľov, plánu protidrogovej prevencie, zverejnili ich na nástenných novinách. **Úlohy smerovali** k výchove k zdravému životnému štýlu, poskytovaniu informácií o zásadách správnej výživy, vytváraniu optimálnych podmienok na osvojovanie si pravidiel a návykov zdravého stravovania a k organizovaniu športových aktivít. **Žiaci boli dostačujúco až veľmi dobre informovaní** o zásadách racionálneho stravovania a vplyve pohybových aktivít na zdravie.

Výchova žiakov k zdravému životnému štýlu sa vo všetkých školách realizovala prostredníctvom **vzdelávacích aktivít, preventívnych programov a športových podujatí**.

Zdravému životnému štýlu venovali školy pozornosť **v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu** a triednických hodín. Na pracovnom vyučovaní žiaci pripravovali jedlá v súlade so správnou výživou, jej princípom a dôležitosťou pohybu pre zdravie sa venovali na hodinách telesnej výchovy, vlastivedy, chémie a prírodopisu. Niektoré školy realizovali na uvedenú tému projektové vyučovanie. Do vyučovacích hodín vkladali učitelia pohybové relaxačné chvíľky.

Školy uskutočňovali na tému zdravého životného štýlu **besedy** s lekármi, pracovníkmi sociálnej práce, zamestnancami regionálneho úradu verejného zdravia, s psychológmi, s odborníkmi na zdravú výživu, **prednášky** pre žiakov a zamestnancov školy, **rozhlasové okienka**, vedomostné a výtvarné **súťaže**. Realizovali aj **d ďalšie aktivity**: výtvarné akcie spojené s **ochutnávkou** ovocia, zeleniny, čajov, ovocných a zeleninových šalátov, štiav, propagovali zdravú desiatu, žiaci pripravovali jedlá z ovsených vločiek a nacvičovali prípravu desiatej do školy. Organizovali **výstavy** ovocia a zeleniny, zhotovovali **nástenky** o škodlivosti obezity. Prichystali **workshop** na podporu zdravia, **skupinovú terapiu** zameranú na správne životné návyky, **dni otvorených dverí**. Sprostredkovali **preventívne lekárske prehliadky**, pripravili **kontrolu hygieny** tela a čistoty oblečenia. Školy boli zapojené do 14 rôznych **projektov**.

Úlohy plnili aj **školské jedálne**. Realizovali projekt elektronizácie a revitalizácie školských stravovacích zariadení, pripravovali ochutnávky zdravých jedál, nástenky.

V čase **mimo vyučovania** organizovali školy aktivity v rámci činnosti v **školskom klube detí**. K pohybovej aktivnosti prispievali **záujmová činnosť** (športový, futbalový, stolnotenisový, turistický, gymnastický, hudobno-pohybový, tanečný, branný a ďalšie krúžky) a **terapie** (canisterapia, hipoterapia). Účasťou na **športových podujatiach** školy a mesta – na maratónoch, olympiádach, branno-športových dňoch, športových hrách, súťažiach a turnajoch podporovali pohybovú aktivitu žiakov. Najviac používali školské **priestory**. V 65 % škôl využívali telocvičňu, v 51 % športový areál. V 20 % ŠZŠ mali žiaci k dispozícii posilňovňu, v 8 % tenisové kurty, v 12 % bazén. Iné priestory (relaxačnú miestnosť, školskú

záhradu, ihrisko, klzisko, viacúčelové ihrisko inej školy) používalo 33 % ŠZŠ. Školy využívali uvedené priestory počas vyučovania, väčšina niektoré priestory aj v mimovyučovacom čase. V 4 školách v Trnavskom kraji, vo všetkých 5 kontrolovaných školách v Žilinskom kraji a v 1 škole v Košickom kraji nemali telocvičňu.

Pri plnení programu NPPO **spolupracovali** s občianskymi združeniami, miestnymi športovými klubmi, výbormi a asociáciami a s telovýchovnou jednotou. Školy plnili úlohy v súčinnosti so Slovenským červeným krížom, regionálnym úradom verejného zdravotníctva, úradom regionálneho verejného stravovania, so zdravotnými a osvetovými strediskami, regionálnou komorou pôrodných asistentiek, s centrami pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a s centrami voľného času.

Vo všetkých školách dodržiavali **psychohygienické zásady** dĺžkou desiatovej prestávky a prestávky na obed. V ŠZŠ pre žiakov s telesným postihnutím v Bratislave sa dĺžka prestávok stanovila na základe odporúčania mestského hygienika.

Ani 1 z 51 kontrolovaných škôl nemala zriadený **bufet**, ani **potravinové automaty** umiestnené v areáli školy. V 9 školách v 4 krajoch akceptovali požiadavky rodičov na **vegetariánsku**, tráviace ústrojenstvo **šetriacu** alebo **diétnu stravu**. V Trnavskom kraji 5 zo 7 škôl nemalo školskú jedáleň. V Trenčianskom kraji v 1 ŠZŠ zabezpečovali predaj mliečnych produktov, celozrnného pečiva, žiakom varili čaj počas veľkej prestávky, v ďalšej škole sa v jedálni stravovali aj žiaci susednej školy. V Nitrianskom kraji všetky školské jedálne pravidelne dopĺňali stravu ovocím, zeleninou alebo mliečnymi výrobkami, v Banskobystrickom v 1 ŠZŠ zabezpečili žiakom desiatu, ktorá vyhovovala zásadám zdravej výživy.

Prevažujúca väčšina zamestnancov špeciálnych základných škôl sa zoznámila s hlavnými úlohami Národného programu prevencie obezity, zapracovala úlohy do plánov práce. Konkretizovali ich prostredníctvom vzdelávacích aktivít, preventívnych programov a športových podujatí v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu, besied, prednášok, súťaží, výtvarných aktivít, ochutnávok zdravých potravín a jedál, organizovaním výstav, zapojili sa do rôznych projektov. Pre žiakov pripravili canisterapiu a hipoterapiu, bohatú záujmovú činnosť, aktivity a podujatia organizovali aj v školskom klube detí. Pohybovú aktivitu žiakov podporovali účasťou na športových podujatiach, využívali predovšetkým školské priestory. V 20 % škôl chýbala telocvičňa. Úlohy sa plnili v súčinnosti rôznymi inštitúciami, združeniami, zväzmi, športovými klubmi, výbormi, zdravotnými a osvetovými strediskami, centrami a inými inštitúciami. Vo všetkých školách rešpektovali dĺžku prestávok. Ani v 1 ŠZŠ nebol bufet, či potravinové automaty. V 18 % škôl akceptovali požiadavky rodičov na vegetariánske alebo diétne stravovanie. Ojedinele zabezpečovali predaj mliečnych výrobkov, celozrnného pečiva, pripravovali desiatu vyhovujúcu zásadám zdravej výživy, či dopĺňali obedy ovocím, zeleninou alebo mliečnymi výrobkami. Školskú jedáleň nemalo 10 % škôl.